

PROČ A JAK DĚTI VENKU POZOROVAT?

„Dvakrát pozoruj, jednou zhodnocuj“ by mohla být obdoba českého přísloví „dvakrát měř, jednou řež“ v kontextu tohoto průvodce. Dle našich znalostí a dřívějších zkušeností jsme často zjednodušeně vedeni k rychlým závěrům a domněnkám. Tímto způsobem vzniká také řada nepochopení a konfliktů, kdy jsme si něco mysleli, ale realita byla ve skutečnosti zcela jiná. Proto vás v úvodu chceme vyzvat k tomu, abyste se nejdřív „jenom“ dívali, co se venku skutečně odehrává.

Krok za krokem vás provedeme tím, jak zmapovat přirozené chování vašeho dítěte či dětí venku, jak zjistit, jaké za ním mohou být potřeby. Nahlédneme i na vaše osobní potřeby, protože ty jsou neméně důležité, a budeme hledat možné zádrhly. Nechte se provést na této cestě...

Není pozorování jako pozorování

„ Když něco venku vyrábíme, Lukáš se pořád ptá, co má dělat, a navíc se ujišťuje, jestli se mi to líbí. Neumí se zabavit sám, je hrozně nesamostatný a vůbec není kreativní. „

„ Když něco venku vyrábíme, Lukáš chce dopředu vědět co, kde a z čeho budeme vyrábět. Když přijdeme na místo, hned si posbírání potřebné přírodniny, roztáhne deku a jde vyrábět. Stále se mě ptá a ujišťuje se, zda to dělá dobře. Nakonec vyrobí přesně a dokonale to, co jsme měli za předlohu. „

Jaký je rozdíl?

V prvním případě dáváme malý důraz na pozorování, rychle interpretujeme, a hlavně chování dítěte negativně hodnotíme. V druhém případě více pozorujeme a chování dítěte popisujeme bez hodnocení. To nám dává dobrý základ pro následné uvažování o tom, proč se dítě takto chová a jaký vliv to bude mít při výběru aktivit venku.

Náš mozek nám přirozeně nabízí příčiny a vysvětlení situací, kterých se účastníme. Ty se opírají o naši dosavadní zkušenost, ale také o naše vlastní vidění světa – naši osobnost. V souladu s tím máme tendenci chování dítěte také hodnotit – jestli je takové chování normální, jestli je dítě hodné, nebo zlobí apod. To vše omezuje naše pozorování. Skutečná příčina chování dítěte může být jiná, než jsme schopni vidět. Proto je výhodné pozorování od naší interpretace (tedy vysvětlení, proč se dítě takto chová, proč něco dělá) a hodnocení oddělit a fázi pozorování dát více prostoru – všimnout si toho, co by nás jindy nezaujalo nebo bychom to nepovažovali za důležité. Teprve v další fázi se můžeme pokoušet o naše interpretace a zcela se vyhnout hodnocení, zda je to dobře nebo špatně. Když se o interpretaci snažíme, měli bychom si v ideálním případě uvědomovat:

- a) jak naši interpretaci ovlivňuje naše vlastní osobnost,
 - b) jak chování dítěte ovlivňuje jeho osobnost
- (viz kapitola **Vrozené potřeby**).

K samotným příčinám chování se však dostaneme později a na celou situaci se podíváme komplexněji. V tuto chvíli nám jde

o to, začít se skutečně dívat – situace pozorovat, ale nehodnotit a neinterpretovat, byť to pro někoho z nás může být výzva.

Rozdíl mezi pozorováním (popisem situace), interpretací a hodnocením si můžeme ukázat ještě na pár dalších příkladech:

Popis – co vidím (ted' nebo opakovaně)	Interpretace s hodnocením „dobře – špatně“	Interpretace bez hodnocení „dobře – špatně“
Balíme se na cestu domů z lesíka, kde si děti celou dobu klidně a spokojeně hrály. Nejmladší Ela se rozpláče.	Ela je unavená. A navíc na sebe upoutává pozornost, protože je nejmladší.	Ela neslyšela, že brzy půjdeme, a nestihla dodělat stříšku do skřítčího domečku. Je jí líto, že mu tam bude foukat a pršet.
Martin uvidí kaluž, v mžiku se rozběhne a skočí do ní. Voda cáká kolem a postříká všechny okolo.	Martin zlobí, neposlouchá. Udělal to schválně, chtěl ostatní postříkat. Kolikrát jsme si říkali, že nemůže do kaluže skákat, když jsou kolem lidi!	Martina tak lákalo skočit do kaluže, že si ostatních vůbec nevšiml.
Když se staví bunkr a děti si rozdělují role a úkoly, Pavlík vždycky čeká, co na něj zbyde, neřekne si sám, co chce dělat.	Pavlík je málo průbojný, bojím se, že se nebude umět v životě prosadit, když to nezvládá už ted' mezi dětmi.	Pavlíkovi záleží na tom, aby byli ostatní spokojeni a dělali to, co je baví. Umí se do druhých vcítit, proto jim dává při výběru přednost.

Pokud si to ještě jednou shrneme: je užitečné rozlišovat mezi popisem situace, její interpretací (vysvětlením) a hodnocením. Cílem následujícího pozorování nebude ověřovat si svou interpretaci, ale získat co nejvíce poznatků pro popis situace nebo situací, které venku zažijete. Tak směle do akce!

